

Грчка добија помоћ, али да ли је то довољно?

Пише: Дан Билевски, Лендон Томас Јуниор
уторак, 04 мај 2010 01:23

(Њујорк тајмс 2.5.2010)

Грчка је у недељу, 2. маја, изјавила да је постигла споразум о дуго одлаганом пакету мера за помоћ, који ће изискивати вишегодишње стезање фискалног каиша, али тај споразум вероватно неће уклонити потенцијалне претње осталим европским земљама које такође пате од пораста дугова и економских проблема.

“Учинио сам, и чинићу све како не бих дозволио да земља банкротира“, истакао је премијер Грчке Јоргос Папандреу у телевизијском говору, у коме је тражио да Грци прихвате “велике жртве ради избегавања катастрофе“.

Ово вађење из буле о коме се преговарало недељама са ММФ-ом и грчким европским партнерима изискује чак 110 милијарди евра (145 милијарди америчких долара) у облику зајмова потребних за одбрану од директне неспособности отплате дугова и ради заустављања ширења економске заразе на остале делове региона.

Међутим, аналитичари упозоравају на то да ни сама Грчка није још решила основне проблеме, а могу настати и друге кризе око државних дугова када зајмодавци и спекуланти пажњу скрену на неколицину других држава које су исто тако неотпорне.

“Непосредни утисак може бити ублажавање симптома, али запаљење ће се поново појавити“, предсказао је Едвард Хју, економиста из Барселоне, који пише за утицајни блог “Шака евра“ (Fistful of Euros). “Осећам да је трулеж одмакла предалеко.“

У самој Грчкој Папандреу, потомак династије социјалиста, чији је отац, Андреас Папандреу док је био премијер осамдесетих година помогао успостављање широко разгранате грчке социјалне државе, покушао је да охрабри Грке да прихвате најобимнију реформу државе за живота једне генерације.

Навео је: “Желим да Грцима поштено кажем да нас очекују велика искушења“.

Грчка добија помоћ, али да ли је то довољно?

Пише: Дан Билевски, Лендон Томас Јуниор
уторак, 04 мај 2010 01:23

Док ова операција баца конопац спаса влади Грчке, слични изазови очекују Португал, Шпанију, можда и Италију, као и остале земље јужног појаса Европе. Осим тога, и ван еврозоне налазе се земље као што су Литванија, Мађарска и Румунија које посрћу у напорима да испуне циљеве ММФ-а.

Како аналитичари кажу, чак ни Велика Британија, која има сопствену валуту и до сада није имала тешкоћа да позајмљује уз разумне каматне стопе, неће још дуго бити у стању да одлаже тренутак истине. Ма ко да дође на власт након парламентарних избора 6. маја, наћи ће се под притиском тржишта да, како би се затворио огромни британски фискални дефицит, начини план достојан поверења.

Што се Европе тиче, ова до сада нечувена операција вађења из буле једног од 16 чланова еврозоне на испит је ставила поверење у заједничку валуту и узроковала једну од највећих пукотина у европском пројекту од његовог настанка, пре више од педесет година.

За Грчку овај пакет за спасавање, за који се очекује да ће га касније ове недеље одобрити грчки парламент, захтеваће вишегодишња жртвовања.

Министар финансија Јоргос Папаконстантину, који је у недељу отпутовао у Брисел на састанак министара финансија еврозоне, истакао је да је Грчка прихватила да повиси ПДВ са 21% на 23%, да замрзне плате државних службеника и укине им годишње бонусе који су износили две месечне плате. Народни посланици такође неће више добијати бонусе.

Специјални прописи коју су омогућавали превремене пензије државних службеника биће поштрени и влада намерава да за око 10% подигне акцизе на гориво, дуван и алкохол.

Али, Папандреу је изјавио да је у тешким преговорима са ММФ-ом, ЕУ и Европском централном банком влади пошло за руком да се избегну смањивања плата у приватном сектору.

Грчка добија помоћ, али да ли је то довољно?

Пише: Дан Билевски, Лендон Томас Јуниор
уторак, 04 мај 2010 01:23

Папаконстантину се није осврнуо на веома осетљиво питање о томе да ли ће влада олабавити прописе за отпуштање државних службеника, чије су плате и бенефиције кључни узрок дужничког проблема. До сада влада није била у ситуацији да отпушта државне службенике, чија су права уставно загарантована.

Указујући на то да ће ове мере неизбежно поткопати економски раст Папаконстантину је прогнозирао да предстоји рецесија која ће бити дубља од очекиване, са економијом која ће у 2010. опасти за 4% а још и додатних 2,6% у 2011. години, пре него што се врати у фазу раста од 1,1% у 2012. години.

Папаконстантину је признао да ће уз тај програм, чак и ако буде успешан, за опоравак фискалног биланса бити потребно дуже него што се прогнозирано. Влада сада прогнозира да Грчка све до 2014. године неће смањити дефицит који је сада приближно 13,6% БНП-а – на ниво од испод 3%, што је две године касније него што се првобитно намеравало.

“Налазићемо се у рецесији током неколико следећих година, а то значи да ћемо морати да брже деламо како бисмо смањили дефицит“, навео је Папаконстантину.

После више месеци током којих је Немачка упорно одбијала да прихвати да ће морати да спасава најрасипније чланове еврозоне, а након најновијег извештаја Агенције за процену кредитне способности „Стандард и Пурс“ којом су обвезнице Грчке срозане на ниво “отпада“, представници ЕУ су последњих дана пожурили да саставе пакет за помоћ Грчкој.

Тај пакет за ову годину подразумева 45 милијарди евра, а томе ће следити и додатна помоћ за следеће две године. За узврат Грчка мора током следеће три године да смањи буџет за 30 милијарди евра. Папаконстантину је навео да средства овог плана покривају највећи део потреба Грчке за зајмовима.

Званичници ЕУ и ММФ-а су рекли да су у тај план укључена и средства за помоћ грчким банкама, које се могу суочити са повећањем непокривених лоших зајмова.

Грчка добија помоћ, али да ли је то довољно?

Пише: Дан Билевски, Лендон Томас Јуниор
уторак, 04 мај 2010 01:23

Сервас Дерос, заменик генералног директора одељења за економска и финансијска питања Европске комисије, пред новинарима у Атини је изјавио: “Циљ тог фонда је да се грчким банкама обезбеди да током тог времена буду добро снабдевене капиталом.”

Пол Томсен, шеф мисије ММФ-а, навео је да грчке мере штедње треба да убеди и умире финансијска тржишта, која су за позајмице Грчкој захтевала огромне додатне премије у поређењу са уобичајеним за немачке обвезнице.

“Ово је одлучујући тренутак за Грчку, мислим да ће се поверење повратити. Мислим да ћете видети одрживо и значајно смањивање тих разлика.”

Томсен је одбацио помисао да ће Грчкој бити потребно да реструктурира дуговања, што би изискивало да и зајмодавци претрпе велике губитке. “О томе се никада није разговарало, нема планова, нема ничег”, рекао је, додајући да пакет намењен Грчкој ни у ком погледу није узорак плана за друге чланице ЕУ.

Међутим, неки економисти тврде да реструктурирање дуга не треба искључити као могућност убудуће. Оно би смањило целокупно дужничко оптерећење Грчке, али би истовремено изазвало велики ризик да нервозни инвеститори затворе Грчкој приступ финансијским тржиштима.

И поред свих напора да се сачини пакет за спасавање, ипак остају сумње да ће Грчка бити у стању да истраје, јер то није ништа друго до културна револуција у социјалном уговору између те државе и њених грађана.

Промена дуготрајних навика – од свеprisутног избегавања пореза до канцеларија препуних лењим службеницима – изазвала је страховања да би социјални немир могао да поремети опоравак Грчке. Мада се највећи број економиста слаже да је мере штедње одавно требало да буду уведене, неки страхују да би оне могле да гурну Грчку у још дубљу и дужу рецесију и поткопају политичку вољу да се промене изврше.

Последњих дана Папандреу је усуд Грчке поредио са Хомеровим јунаком Одисејем, коме

Грчка добија помоћ, али да ли је то довољно?

Пише: Дан Билевски, Лендон Томас Јуниор
уторак, 04 мај 2010 01:23

је било потребно 10 година да се из рата врати кући. Папандреу засад успева да избегне оптужбе за кризу, јер је кривица бачена на расипништво претходника из владе десног центра.

Међутим, Јанос Папантониу, некадашњи министар финансија из владајуће социјалистичке странке, наводи да мада после низа година претераних позајмица како потрошача, тако и пословних кругова и влада, Грци схватају потребу жртвовања, они очекују да резултате мера штедње виде брзо, нарочито ако од тих мера углавном буду патиле сиромашна и нижа средња класа.

“Пошто сам деведесетих имао прилике да се бавим сличном ситуацијом, стекао сам утисак да Грци нису баш стрпљив народ.”

Јанис Стурнарас, један од водећих економиста и некадашњи економски саветник социјалистичке странке, сматра да ће контрола ММФ-а и ЕУ спречити грчку владу да скрене са пута буџетске штедње.

“ММФ ће овде бити сваких неколико месеци и помно ће посматрати сваки покрет Грчке.” У шали је признао да је такво неповерење на месту, не само због тога што је ранија влада лагала о висини дефицита, него и зато што Грци имају традицију варања, још из античких времена.

“Још из времена Тројанског рата људи не верују Грцима, дакле, то није ништа ново“, додао је Стурнарас.

(Превод са енглеског **Василије Клефтакис**)